

Kunnskapsdepartementet

Innspill til humaniorameldingen

Jeg slutter meg til innspillet fra Det humanistiske fakultet ved NTNU, men jeg ønsker å utdype et poeng knyttet til fagintern relevans. Det handler om hvordan arbeidsformer og organisering i enda større grad kan skje på "humanistenes egne premisser".

I dagens forskningslandskap er *normalmodellen* forskergrupper. Dette passer svært godt for mange innenfor naturvitenskap og medisin. Også innenfor humaniora og samfunnsvitenskap er dette en modell som egner seg bra for en del forskere. I en slik modell er gruppelederen ansvarlig for overordnet retning, for å bygge en god forskningskultur, for å søke om nye forskningsmidler, for å veilede mange av studentene og ph.d.-kandidatene, og for å promotere gruppens arbeid gjennom konferanser og inviterte foredrag. Det er primært ph.d.-kandidater og postdoker som driver forskningsarbeidet og som er førsteforfattere på artikler. I mange naturvitenskapelige fag er det et tegn på at man har blitt senior/leder at man ikke lenger programmerer eksperimenter, deltar aktivt på laben, eller er førsteforfatter på et stort antall artikler. Å være en suksessrik forsker innenfor disse fagene betyr derfor at man selv er mindre "på" forskningen i den forstand at man utfører alle delene av forskningen selv.

De siste årene har normalmodellen også gjort sitt inntog i humaniora med etableringer av forskergrupper. Det har ikke skjedd uten utfordringer. Humaniora har en lang og rik tradisjon der det er *enkeltforskeren* som står i sentrum. Det har i utpreget grad vært en tradisjon for å forske alene selv om man gjerne deltar i nasjonale og internasjonale løsere nettverk. Dermed er det også slik at en forskers faglige anseelse henger sammen med i hvilken grad hun selv bidrar med fremragende forskning. Det er utrolig krevende å skulle både produsere publikasjoner av høy faglig kvalitet som prosjektlederen står som førsteforfatter av, og å samtidig lede et stort forskningsprosjekt med mange sampublikasjoner og mye administrasjon. Normalmodellen er derfor utfordrende fordi det gir svært lite tid og mulighet for gruppelederen selv til å opprettholde en uavhengig forskningskarriere gjennom å være første- eller eneforfatter. Det gjelder selv om man arbeider i grupper og store nettverk, slik flere og flere humanister gjør, nettopp fordi selve *forskingskulturen* er annerledes enn de typisk naturvitenskapelige fagene. Forskningskulturer er naturlig nok ofte i sakte endring, men de henger også sammen med fagenes vesenstrekk. Gruppeledere vil derfor måtte være høyst aktive og utøvende forskere som arbeider med materialet og tolkningen av dette, som igjen resulterer i publikasjoner der de selv har hovedansvaret. Det må det legges til rette for.

Mye humanistisk forskning foregår innenfor noen andre premisser enn det normalmodellen tilsier. Det får betydning for hvordan utdeling av forskningsmidler foregår. Humaniora trenger i større grad virkemidler som gjør det mulig for prosjektledere og gruppeledere å få sammenhengende tid til forskning, for eksempel gjennom økte muligheter til å søke om frikjøp fra undervisning og andre administrative verv. Samtidig er det også nødvendig med virkemidler som passer for humanistiske forskere som bruker og trives med normalmodellen. Det kan derfor argumenteres for at humaniora i større grad trenger en større fleksibilitet (økonomisk og organisatorisk) for forskningsprosjekter enn det som for eksempel Norges forskningsråd for tiden legger opp til.

Med vennlig hilsen

Terje Lohndal

Professor i engelsk språkvitenskap, Institutt for språk og litteratur, NTNU Trondheim

Professor II, Institutt for språk og kultur, UiT Norges arktiske universitet